

Workshop 6: financiering versus pedagogiek

In deze workshop staat de vraag centraal hoe persoonsvolgende financiering (PVF) en pedagogiek zich tot elkaar verhouden. Persoonsvolgende financiering is een middel waarmee overheden de zorg- en ondersteuningspraktijk meer "gepersonaliseerd" willen maken, maar evenzeer dient de invoering van PVF ook als een stimulans voor de-institutionalisering door het verminderen van investeringen in collectieve infrastructures en meer aandacht geven aan persoonlijke keuzes. PVF heeft in Vlaanderen, net als in andere welvaartsstaten waar deze worden ingevoerd, wortels in artikel 19 van het UNCRPD, waarin staat dat alle mensen (met een handicap) de keuze moeten hebben waar en bij wie ze wonen. Kortom, PVF is ingevoerd om mensen zeggenschap te geven over de zorg en ondersteuning en uiteindelijk ook om 'de macht van zorginstellingen te breken'.

Onderzoeker Toon Benoot presenteert zijn doctoraatsonderzoek waarbij autonomie wordt opgevat als een element van sociale rechtvaardigheid, en hoe persoonsgebonden budgetten daaraan (kunnen) bijdragen. Daarbij wordt de praktijk van persoonsgebonden budgetten begrepen vanuit een 'capability-approach': een conceptueel kader dat de betekenis van beleid situeert in de mogelijkheden die worden gecreëerd voor iedere persoon. De essentie zit daarbij in de zoektocht naar de vrijheidsgraden die mensen hebben om te doen wat zij doen. Dit leidt tot de vraag of PVF werkelijke vrijheidsgraden biedt aan personen met een handicap om hun zorg en ondersteuning vorm te geven op een wijze die voor hen waardevol en betekenisvol is?

Gebruik maken van deze capability-approach als een conceptualisering van sociale rechtvaardigheid is relevant voor de vraag hoe persoonsvolgende financiering en pedagogiek zich tot elkaar verhouden, omdat PVF uiteindelijk tot doel heeft de kansen van mensen op zorg en ondersteuning te verruimen en hen in staat te stellen het leven te leiden dat zij waardevol achten. En laat dat nu ook de essentie zijn van waar de Dienst Ondersteuningsplan (DOP) voor staat: wat betekent een goed leven voor de cliënt en zijn sociaal netwerk? Geert D'haene van DOP West-Vlaanderen licht de rol toe die deze organisatie opneemt, met accenten op de ruimte die zij krijgen, en de ruimte die idealiter nodig is om recht te doen aan een praktijk van persoonsvolgende financiering die kan bijdragen aan werkelijke de-institutionalisering en inclusie.

De discussie die hierop volgt focust op drie belangrijke items:

1. De besteding van het budget:
Wat is de rek die zit op deze besteding en de definiëring van wat woon- en leefkosten zijn? De aanwezigen scharen zich achter de zin van de scheiding tussen zorgkosten en woon- en leefkosten als afzonderlijke categorie, maar komen tot de bemerking dat een plafond noodzakelijk is. Bijvoorbeeld door woon- en leefkosten inkomensafhankelijk te maken. Dat maakt van de besteding van het budget een sociale zekerheidskwestie. Tevens wordt de noodzakelijke samenwerking met sociale huisvestingsmaatschappijen op de tafel gelegd om deze kosten dragelijk te maken/houden.
2. Grote heterogeniteit tussen de personen die gebruik maken van een PVB
Over wie hebben we het in deze discussie? De focus op PVF, het bekomen en besteden van een budget, maakt dat we minder oog hebben voor de inkomens- en leefsituatie van personen met een handicap. PVF gaat enkel over het stuk 'zorg en ondersteuning' die mensen nodig hebben, maar alles wat met hun woon-, leef- en inkomenssituatie is buiten beeld. Over wie hebben we het: de 20.000 personen die zorg en ondersteuning inkopen bij een vergunde zorgaanbieder, de 120.000 personen met een inkomensvervangende tegemoetkoming of de 50.000 personen die gebruik maken van Rechtstreeks Toegankelijke Hulp. De concepten 'autonomie' en 'ondersteuning' worden vaak uit elkaar getrokken, maar afhankelijk van de situatie van de persoon in kwestie kan dit verregaande gevolgen hebben. Het definiëren van autonomie als een kwestie van onafhankelijkheid hangt samen met de lezing van het VN-verdrag als een juridisch-

technisch instrument. De noodzaak om het VN-verdrag als een pedagogische zaak te lezen wordt onderschreven.

3. Pedagogiek versus financiering

Financiering, met name een PVB, is een doel op zichzelf geworden. Er wordt geopperd de vraag om te draaien en aldus te vertrekken vanuit de zoektocht naar pedagogiek, met financiering als antwoord om aan noden tegemoet te komen.

Dit houdt ook een oproep in aan aanbieders van zorg en ondersteuning om te politiseren. Er is namelijk een heel grote verschraving in de sector, bijvoorbeeld in de taken die begeleiders (kunnen) uitvoeren. Begeleiders zitten veel meer achter hun pc om allerlei zaken in te boeken en hebben door de keuzevrijheid net minder tijd ter beschikking voor effectief contact. De visie dat iedereen een kinesist kan kiezen wordt niet in vraag gesteld, maar dat leidt wel tot een praktijk waar vijf verschillende diensten met de auto voor de deur staan. Met andere woorden, een geïntegreerde zorg- en ondersteuningspraktijk realiseren is niet houdbaar met heel veel keuzevrijheid. Het financieringsvraagstuk kan niet zonder pedagogische kwesties, en vice versa.